

Список використаних джерел:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22.
2. Ксенко В. Ф. Використання конфіденційної допомоги громадян у боротьбі зі злочинами: погляд сьогодення : монографія/ Ксенко В. Ф., Некрасов В. А., Мацюк В. Я. К.: КНТ, 2007. 204 с.
3. Сервецький І. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» / Сервецький І. В., Дашко В. А. К., 2006. 400 .

Дума А.

здобувач вищої освіти ННІП ПФПНП

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Юр'єв Д.С.

викладач кафедри фінансових та стратегічних розслідувань

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) КОШТІВ, ЯКІ ЗДОБУТІ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Говорячи стосовно злочинів, які вчиняються у вигляді відмивання коштів то треба сказати, що вони здійснюються у більш випадках з метою прибутку. Відмивання коштів, являє собою саме процес, який дає змогу приховати незаконне походження цього. Адже коли кримінальна діяльність породжує значні ці прибутки, злочинці знаходять різні способи здійснення маніпуляцій із коштами так, щоб не привернути увагу до діяльності, що є їх джерелом, або до осіб, які беруть участь у даній діяльності. Злочинці досягають цього шляхом приховування джерел, зміни форми або переміщення коштів туди, де менша ймовірність привернути до них саме уваги.

Єдиного обгрунтованого поняття «відмивання коштів» у науковій юридичній літературі немає, але часто вживають його синоніми - легалізація коштів або «брудні гроші». Наприклад, С.Б. Чернов розуміє це поняття як умисне надання легітимного вигляду користуванню, володінню чи розповсюдженню фінансовими коштами, іншим майном [1, с. 52].

Також аналізуючи позиції науковців цієї проблеми, можна виділити ще й те, що «відмивання» містить у собі методи і способи, за допомогою яких кошти, здобуті злочинним шляхом, перетворюються на легальні доходи з приховуванням порушень законодавства.

Відсутнє єдине уніфіковане визначення і серед вчених, а саме, криміналістів. Вони розуміють це як:

- виведення «брудних» коштів зі сфери обігу тіньового капіталу з наданням видимості їхнього законного походження;

- типові схеми, що полягають у здійсненні у певній послідовності «елементарних» фінансових і господарських операцій;

- невід'ємний складник технологій злочинного збагачення, що поєднаний єдиним ланцюгом злочинної поведінки, де власне легалізація є останньою ланкою [2,с. 182].

В основному поняття «відмивання» та «легалізація» розглядають як тотожні поняття. Однак не всі науковці погоджуються з цією саме позицією. С.Г. Гуржій вважає не зовсім коректним є те, що закон фактично ототожнює ці поняття. Його позиція така, що «відмивання» коштів є кримінальним діянням, а «легалізація» ні, бо як правило, воно не є результатом злочинної діяльності [3,с. 122].

З введенням в дію з 1 вересня 2001р. Кримінального кодексу України сформульоване чітко визначення цим поняттям. Це «Вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів» [4,с. 742].

Як і будь-яка злочинна діяльність, відмивання коштів здобутих злочинним шляхом, має причини та умови вчинення. Причини становлять собою явища, які безпосередньо пов'язані з відмиванням, а умови в основному являють собою негативні процеси в суспільстві, які сприяють вчиненню цього. Залежно від змісту детермінанти поділяються на економічні, політичні, правові та організаційні.

Економічні в Україні зумовлені такими факторами, як тінізація економіки, інфляція, та монополізація сфер господарської діяльності.

Політичні тісно переплітаються з економічними перетвореннями, адже існує прямий взаємозв'язок з ефективністю державної політики, оскільки лише грамотна економічна політика спрямована на забезпечення гідного рівня життя населення, здатна усунути причини корисливої злочинності.

Правові полягають у нестабільності законодавства щодо запобігання і протидії відмивання «брудних коштів», адже за останній час в нього було внесено досить багато поправок та змін, що дуже часто впливає на оцінку щодо боротьби з цим явищем.

Організаційні причини та умови полягають у відсутності механізмів налагодження взаємодії між різними органами державної влади, до компетенції яких входить протидія процесу відмивання злочинних коштів [5,с. 288].

В Україні питання протидії та боротьби з відмиванням коштів, здобутих злочинним шляхом, стало дуже актуальними одразу після незалежності нашої держави. Через високий рівень злочинної діяльності щодо цього та відсутності

ефективних заходів протидії відмиванню у 2002р. була сформована група з розробки фінансових заходів боротьби (FATF), що внесла Україну до списку країн з високим рівнем криміналізації економіки, які несуть потенційну загрозу світовому товариству. Україну було внесено до «чорного списку», але у 2004 р. вже виключено.

Однак це не гарантувало подальшого ефективного розвитку системи протидії і зменшення рівня злочинності пов'язаної з відмиванням коштів.

Слід зазначити, що Державна служба фінансового моніторингу співпрацює з міжнародними інституціями у сфері протидії відмиванню «брудних коштів». Вона активно співпрацює з Міжнародними групами із протидії відмиванню та Комітетами.

Характерною рисою процесу відмивання незаконних коштів в Україні є не введення злочинних доходів до легітимної сфери капіталообігу, а навпаки, їх вилучення з легітимної сфери у вигляді готівки, що є джерелом функціонування «тіньового» сектора економіки. В умовах глобалізації в Україні вилучення коштів з легітимного обороту з метою як ухилення від сплати податку, так і їх розкрадання для багатьох організованих злочинних угруповань стало професійним видом господарської діяльності.

Отже, з метою розбудови дійсно правової держави України впроваджує міжнародні стандарти боротьби з відмивання незаконних доходів, що позитивно впливає на формування національної стратегії. Рекомендації та принципи FATF, які Україна зобов'язалась виконувати, сприяють побудові ефективної системи щодо протидії відмиванню коштів, здобутих злочинним шляхом.

Список використаних джерел:

1. Соловій Я.І. Легалізація(відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія/ Івано-Франківськ: 2008р. – 231с.
2. Журавель В. Предикатний фактор у структурі елементів криміналістичної характеристики легалізації доходів // Вісник Академії правових наук – 2005р. – 182с.
3. Мезенцева І. Антилегалізація законодавства: світовий досвід // Вісник – 2012р. 122-124 с.
4. Кримінальний кодекс України/2021- 1416с.
5. Інформування про результати роботи Державної служби фінансового моніторингу за 2021р. – URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/news/Informuvannya-pro-rezultati-roboti-derzhfinmonitoringu-za-I-pivrichchya-2020-roku.html> (дата звернення 09.11.2021).